

Welzijn kalf objectief vastgesteld

Het welzijn van vleeskalveren wordt vooral gebaseerd op hokmaten en rantsoen. Wat het dier zelf als welzijn ervaart is tot nu toe moeilijk in te schatten. De Welzijnsmonitor moet daarin verandering brengen: deze moet op wetenschappelijke gronden het welzijn vaststellen. Op dit moment wordt de monitor ontwikkeld. In 2010 moet deze beschikbaar zijn.

ir. Kees van Reenen

Voorschriften voor het welzijn van vleeskalveren hebben tot nu toe bijna uitsluitend betrekking op kenmerken van de omgeving. Dergelijke normen zijn relatief eenvoudig te meten en te controleren. Maar of ze echt een goede maatstaf zijn voor het dierenwelzijn? Het antwoord op die vraag is nee! Om werkelijk te weten of het dier zich wel bevindt, moet naar het dier worden gekeken: of het levendig is, of het vrij is van afwijkingen en ziekten, of het normaal gedrag vertoont. De kalverhouders willen op basis van wetenschappelijke feiten weten of het met het dierenwelzijn op hun bedrijven goed gesteld is. En niet op basis van emoties, zoals nu teveel gebeurt. Daarom heeft de kalversector samen met Wageningen UR Livestock Research het initiatief genomen in het vinden van een objectieve manier om het welzijnsniveau in te schatten: de welzijnsmonitor. De informatie uit de welzijnsmonitor helpt kalverhouders bij het verbeteren van hun bedrijfsvoering. Bovendien levert het voor de integraties een extra kwaliteitsborging op, die zij graag naar retail en consument communiceren. Momenteel doen zo'n 150 vleeskalverbedrijven, zowel blank als rosé, mee aan de ontwikkeling van de welzijnsmonitor.

De welzijnsmonitor

De welzijnsmonitor bestaat uit twee onderdelen: een protocol waarin nauwkeurig de welzijnsparameters staan beschreven en een systeem waarbij de verzamelde gegevens samengevat worden tot handzame scores en kengetallen. De parameters die bekeken worden, betreffen drie categorieën: de gezondheid van de kalveren, het gedrag van de kalveren, en onderzoek in het slachthuis. Vleeskalver-dierenartsen die lid zijn van de

Werkgroep Geneeskunde Vleeskalverdierenartsen van de KNMvD voeren het onderzoek naar de klinische gezondheid uit. Hiervoor beoordelen zij het koppel drie keer: op drie en dertien weken na het opzetten en zo'n twee weken voor het slachten. Onderzoekers van Livestock Research bestuderen het gedrag van de kalveren op 16 weken na opzet. Het laatste onderzoek (het pathologisch onderzoek) vindt plaats in het slachthuis. Daar worden longen, pens en lebmaag van de kalveren bekeken op afwijkingen en aandoeningen. Aangezien het onderzoek onderdeel is van het Europese Welfare Quality-project, nemen ook andere EU-landen, waaronder Frankrijk en Italië, een deel van dit onderzoek voor hun rekening. Draagvlak buiten Nederland is gezien de exportpositie van vleeskalveren erg belangrijk.

Stand van zaken onderzoek

Tussen september 2007 en maart 2009 zijn gegevens verzameld op 150 bedrijven van evenzoveel koppels kalveren. Het betreffen 100 koppels blanke vleeskalveren en 50 koppels rosé-vleeskalveren. De koppels zijn zodanig geselecteerd dat zij representatief zijn voor de Nederlandse sector qua koppelgrootte, houderijsysteem, voeren, verdeling over Nederland en integratie. Voor het onderzoek was een minimale koppelgrootte van veertig kalveren noodzakelijk. Om de uitvoering van alle waarnemingen logistiek en organisatorisch rond te kunnen zetten was een gefaseerde instroom van de koppels van belang. Sinds de opzet van de eerste koppel in september 2007 zijn wekelijks drie tot vier bedrijven in het onderzoek opgenomen. Begin juli 2008 is het laatste koppel gestart. Eind maart 2009 zijn de laatste koppels geslacht

en de laatste gegevens verzameld. Bij de opzet van het koppel werd elk bedrijf bezocht voor een deelnamegesprek. Tijdens dit gesprek werden ook een aantal bedrijfsmatige zaken aan de orde gesteld waaronder management, voerrantsoen en huisvesting.

In 2009 en 2010 worden de data verwerkt tot een monitor die de sector in staat moet stellen aan de hand van een aantal metingen aan het dier het welbevinden van een koppel kalveren vast te stellen.

GEZOND ZIJN

Een dierenarts beoordeelt een koppel kalveren op diergezondheid.

Foto: Geesje Rotgers

Visie van betrokken partijen

Bij de ontwikkeling van de welzijnsmonitor zijn vele partijen betrokken. Hieronder de visie op de ontwikkelingen van diverse betrokkenen.

Bennie Ottink (kalverhouder): "Wij moeten het woord emotie uit de discussies over het welzijn halen, en het welzijnsniveau bepalen op basis van wetenschap. Het dier geeft zelf aan wat dierenwelzijn betekent en of het zich wel bevindt. Met onderzoek in de stal en pathologisch onderzoek in het slachthuis kan objectief worden beoordeeld of het welzijn op de boerderij goed is (geweest)."

Hans Lammers (rosé-kalverhouder): "Dierenwelzijn staat bij de rosé-kalverhouders hoog op de agenda. Gezien de maatschappelijke discussies moeten wij hier gewoon iets aan doen. Misschien kunnen wij met de welzijnsmonitor straks onderscheid maken in welzijn. Als de consument er voor wil betalen, is het hiermee mogelijk om gericht te investeren in welzijn."

Teus Kreuger (dierenarts): "Met zes dierenartsen in de vleeskalverhouderij hebben wij een protocol samengesteld, van beoordelingspunten. Hiervoor hebben wij veel in de stal gekeken en samen gediscussieerd. Tijdens de stalbezoeken slaan wij met een PDA de bevindingen op en geven die door aan Livestock Research voor analyse. Wij letten op allerlei zaken, zoals gezondheidsaspecten, voeding en stalinrichting. Op basis van alle gegevens willen we bepalen welke factoren echt van belang zijn voor dierenwelzijn."

Bert van den Berg (Dierenbescherming): "De Dierenbescherming maakt deel uit van de stuurgroep, die de welzijnsmonitor begeleidt. Wij hebben er onder meer voor gezorgd dat belangrijke zaken als gedrag en bloedijzergehalte in de monitor zijn opgenomen. Het is een goede zaak dat er een welzijnsmonitor wordt ontwikkeld. Hiermee kunnen bedrijfsleven en wetenschap in alle EU-landen overeenstemming bereiken in wat dierenwelzijn is."

Henny Swinkels (Van Drie Group): "De Welzijnsmonitor is voor ons een belangrijk instrument voor het behoud van de afzetmarkt van kalfsvlees over de hele wereld. Nederland is nu één van de belangrijkste leveranciers wereldwijd, wij moeten er dus voor zorgen dat het dierenwelzijn geborgd aan het product wordt gekoppeld. Dat niet alleen op basis van emotie (ook belangrijk), maar vooral ook wetenschappelijk onderbouwd."

Contact

ir. Kees van Reenen
telefoon: 0320-238203
e-mail: kees.vanreenen@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het Beleidsondersteunend onderzoek in het kader van LNV-programma thema BO-07-011 Dierenwelzijn, projectnummer 019 en medegefinancierd door het PDV en Welfare Quality.